

Joensuun kaupungin ohjeistus vaikutusten ennakkoarviointiin

Ohjeistus vaikutusten ennakkoarvioinnin tekemiseen:

Vaikutusten ennakkoarvioinnissa arvioidaan valmisteltavaa asiaa ja sen tavoitteita ennakkoon määriteltujen näkökulmien kautta (vaikutustyyppit). Tavoitteena on tuoda esille sekä lyhyet- sekä pitkäaikaiset vaikutukset. Vaikutusten ennakkoarvioinnilla tavoitellaan läpinäkyvää päätöksentekoa.

Lainsäädäntö antaa perusteet vaikutusten ennakkoarvioinnille. Muun muassa kuntalain 1 § ja 115 §, terveydenhuoltolain 11 § ja maankäyttö- ja rakennuslain 9 § ohjaavat vaikutusten ennakkoarviointia.

Kuntaliitto on antanut ohjeistuksen vaikutusten ennakkoarviointiin. Joensuun kaupunki soveltaa ennakkoarviointiprosessissa Kuntaliiton ohjeistusta seuraavasti:

1) Valmistelija ratkaisee, tarvitaanko ennakkoarviointia vai ei.

Ennakkoarviointi tulee kuitenkin tehdä aina, kun valmisteltavalla asialla on merkittäviä vaikutuksia seuraaviin:

- eri ikäisiin kuntalaisiin sekä sukupuoleen ja sosiaalisiin vaikutuksiin
- vammaisiin huomioiden eri vammaisryhmät
- kaupungin organisaatioon ja henkilöstöön
- kaupungin talouteen
- ympäristöön
- yrityksiin

Valmisteltavat asiat voivat liittyä mm palveluverkkoon, kuntalaisten elinoloihin ja elinympäristöön, alue- ja yhdyskuntarakentamiseen, energiatalouteen, liikkumiseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja rakennettuun ympäristöön.

2) Vaikutusarvioinnin tekeminen. Tunnistetaan, arvioidaan ja kirjataan vaikutukset. Tarvittaessa

tarkastellaan asioita monialaisesti ja moniammatillisesti ja kuullaan kohderyhmää.

3) Kirjataan vaikutusten johtopäätökset.

4) Vaikutusarviointi otetaan huomioon valmistelussa ja päätöksenteossa.

Ennakoarviointia ei tarvitse tehdä silloin, kun kyseessä on mm.

- talousarvio
- valtuustoaloite
- oikaisuvaatimus
- viranhaltijapäätös
- tiedoksi merkittävä asia
- viranhaltijan nimeäminen
- konsernistrategia ja strategian toteutus
- kaavaprosessi (tehdään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti)
- lautakunnan toimialaan kuuluva erityisasia, kuten yksilöhuoltojaoston asia
- asia, jolla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisen hyvinvointiin ja terveyteen, tiettyyn väestöryhmään, kunnan talouteen, yritystoimintaan, henkilöstöön, johtamiseen ja ympäristöön

Valmistelija tuo esille ennakoarvioinnin johtopäätökset sekä huomioi nämä asian valmistelussa sekä päätösesityksessään. Mikäli valmisteltavalla päätöksellä on useita toteutusvaihtoehtoja, tulee ne tuoda ilmi ja perustella johtopäätöksissä.

Joensuun kaupunki on osana Lapsiystävällinen kunta -työskentelyä sitoutunut tekemään lapsivaikutusten ennakoarviointia osana lapsia koskevaa päätöksentekoa. Lapsivaikutukset kirjataan Kuntalaisvaikutukset -lomakkeelle omaan kohtaansa. Huomioitavaa on, että merkittävässä hankkeissa lapsivaikutuksia tulee koota laajasti hyödyntämällä moniammatillista yhteistyötä ja eri lähteitä.

Laajan lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus:

1. Kootaan asiantuntijaryhmä ja kartoitetaan olemassa oleva tieto (esim. alueelliset tilastot, kouluterveyskysely, edelliset lapsivaikutusten arvioinnit vastaavista päätöksistä jne.)
2. Kerätään puuttuva tieto (tutkimukset, asiantuntijalausunnot, lasten kuuleminen...)
3. Tehdään tiedon pohjalta ratkaisuvaihtoehtojen punninta, jossa tunnistetaan vaihtoehtojen positiivisia, neutraaleja ja negatiivisia vaikutuksia. Vaikutuksia tarkastellaan lasten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta.
4. Tuotetaan suositukset jatkovalmistelua varten ja raportoidaan arvioinnin tuloksista päätöksentekokoelimille

PERUSTIEDOT VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI KOHTEESTA

Asia:	Palvelutasomuutokset liikenne- ja viheralueiden hoidossa
Toteutusvaihtoehto 1	Liikennealueiden hoitoon varataan rahoitusta puolet ja viheralueiden hoitoon 40% indeksien muutosten edellyttämästä lisärahoitustarpeesta
Toteutusvaihtoehto 2	
Toteutusvaihtoehto 3	
Päättävä toimielin / päättävät toimielimet:	KRAKLTk/KH/KV
Arvioitu päätösaikataulu:	Joulukuu 2023
Valmistelijat:	Ari Varonen

Valitse vaikutusten ennakkoarviointikohteet

Valitse mitä vaikutustyyppisiä haluat arvioida

1. Eri ikäiset kuntalaiset	☒ Kyllä
2. Vammaiset huomioiden eri vammaisryhmät	☐ Kyllä
3. Kaupungin organisaatio ja henkilöstö	☒ Kyllä
4. Kaupungin talous	☒ Kyllä
5. Ympäristö	☒ Kyllä
6. Yritykset	☐ Kyllä

1. ERI IKÄISET KUNTALAISET

1.1 Vaikutus erityisesti johonkin tiettyyn ihmisryhmään

Esim. opiskelijat, etninen tausta, kieli, erityisryhmä?

1.2 Vaikutukset fyysiseen terveyteen ja turvallisuuteen

Lapset

Työikäiset

Ikäihmiset

1.3 Vaikutukset psyykkiseen hyvinvointiin ja ihmissuhteisiin

Lapset

Työikäiset

--

Ikäihmiset

--

1.4 Vaikutukset toimeentuloon

Lapset

--

Työikäiset

--

Ikäihmiset

--

1.5 Vaikutukset palvelujen saatavuuteen

Lapset

--

Työikäiset

Ikäihmiset

1.6 Vaikutukset elinympäristöön

Lapset

Viheralueilta kerättävän leikkuujätteen vähentäminen voi näyttää jonkin aikaa epäsiistiltä verrattuna siihen, että kaikki leikkuujäte kerätään pois.

Liikennealueiden lumenajon vähentäminen merkitsee lumen lähisiirron lisäämistä, jolloin lumet kasataan lähiympäristöön ja tämä voi tilapäisesti heikentää lähiympäristön viihtyisyyttä.

Työikäiset

Kts. edellinen

Ikäihmiset

Kts. edellinen

1.7 Vaikutukset kulkuyhteyksiin ja liikkumiseen

Lapset

Liikennealueiden lumenajon vähentäminen voi kaventaa tilapäisesti liikenneväyliä. Tätä pyritään

ehkäisemään riittävällä lumen lähisiirrolla.

Työikäiset

Kts. edellinen

Ikäihmiset

Kts. edellinen

1.8 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja sukupuoleen

Lapset

Työikäiset

Ikäihmiset

1.9 Vaikutukset mielekkääseen vapaa-ajanviettoon

Lapset

Leikkuujätteen pois keräämisen vähentäminen voi vähentää tilapäisesti viheralueiden käyttöä leikkiin, jos leikkuujätettä on runsaasti.

Työikäiset

Ikäihmiset

1.10 Jokin muu, mikä?

**Pyydetään lausunto
tarvittavilta
sidosryhmiltä**

- ☐ Kyllä
☒ Ei

Miksi ei pyydetä lausuntoa?

Vaikutukset ovat hyvin vähäiset, paikalliset ja lyhytaikaiset.
Lisäksi vaikutukset on ennakoitavissa riittävän hyvin.

Kuntalaisvaikutuksen johtopäätökset:

Liikenne- ja viheralueiden palvelutasomuutokset, jotka vuoden 2024 osalta ovat kohdistumassa lumen ajon vähentämiseen ja viheralueiden leikkuujätteen keruun vähentämiseen saattavat aiheuttaa lyhytaikaisia, paikallisia heikentäviä vaikutuksia kuntalaisiin. Vaikutuksia on kuitenkin pidettävä kokonaisuudessaan vähäisinä, kun ottaa huomioon, että toimintatapojen kehittämisellä voidaan merkittävästikin pienentää mahdollisia haitallisia vaikutuksia.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

3. KAUPUNGIN ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

Palvelujen tuottamis- ja järjestämisvastuun muutokset, toimintatavan muutos

Viheralueiden leikkuujätteen keruun vähentämisellä on vaikutusta lähinnä työkonepalvelujen tarpeeseen. Lumenajon vähentäminen pienentää talvikaudella yleisesti esiintyvää ylityötarpeen määrää kuljetusten osalta.

Uudenlaiset palvelujen tuottamistavat

Viheralueiden leikkuujätteen keruun vähentämisen myötä leikkuujäte jää määritellyillä alueilla viheralueelle, missä se toimii osittain lannoitteena. Leikkuussa on huolehdittava, että leikkuussa käytettävä kalusto tuottaa leikkuujätettä, mikä ei tukehauta viheralueen kasvillisuutta. Lumenajon vähentäminen lisää lumen lähisiirron määrää, mikä tarkoittaa myös lähisiirtoon soveltuvien kohteiden uudelleen tarkastelua.

Henkilöstön määrä ja asema

Organisaation tehtävien määrä, laatu tai menettelytavat

Viheralueiden leikkuujätteen keruun vähentäminen vähentää myös viheralueilla tehtävän työn määrää. Lumenajon vähentäminen vähentää kuorma-autokalustolla tehtävää kuljetusta, joka on työmääränä ja kustannuksiltaan yleensä korkeampaa kuin lumen lähisiirto.

Jokin muu, mikä?

Organisaatio- ja henkilöstövaikutusten johtopäätökset:

Liikenne- ja viheralueiden palvelutasomuutokset vähentävät henkilöstön työkuormaa, joka kohdistuu usein normaalin työajan ulkopuolisiin tehtäviin. Lisäksi muutokset mahdollistavat säästöjä työkonepalveluissa. Organisaatio- ja henkilöstövaikutuksiltaan muutokset ovat positiivisia.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

4. KAUPUNGIN TALOUS

Kaupungin menot ja tulot

Liikenne- ja viheralueiden palvelutasomuutoksilla pienennetään jonkin verran kaupungin menoja.

Investoinnit

Velkaantuminen

Palvelutasomuutoksilla voi olla hyvin pieni vaikutus velkaantumisen vähenemiseen.

Tuottavuus ja tuloksellisuus

Palvelutasomuutokset parantavat lähtökohtaisesti tuottavuutta, mikäli tehtävämuutokset pystytään toteuttamaan ilman viheralueiden kasvillisuuden tilan heikkenemistä ja talviaikaisen liikenneturvallisuuden huononemista.

Jokin muu, mikä?

Talousvaikutusten johtopäätökset:

Talousvaikutuksiltaan liikenne- ja viheralueiden palvelutasomuutokset ovat positiivisia.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

5. YMPÄRISTÖ

Ihmisten elinympäristö ja viihtyvyys

Viheralueiden leikkuujätteen keruun vähentäminen voi osalle ihmisistä olla kokemuksena elinympäristöä ja viihtyvyyttä heikentävää, koska viheralueet eivät välttämättä ole heti leikkuun jälkeen yhtä klinisen siistejä kuin aiemmin. Lumen ajon vähentäminen ja lumen lähisiirron lisääminen lisäävät lumikasoja ihmisten lähiympäristöön, jonka osa voi kokea heikennyksenä.

Maaperä, vesistöt, luonnon monimuotoisuus, ilmasto

Mikäli viheralueiden leikkuujätteen keruun vähentäminen ja lumen lähisiirtokohteet suunnitellaan huolella, voidaan välttyä maaperään ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvilta negatiivisilta vaikutuksilta. Ennakovalmistelun epäonnistuminen voi aiheuttaa luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä, mikäli viheralueiden kasvillisuuden kasvu estyy tai lumen lähisiirtopaikoilla tuhotaan esimerkiksi arvokkaita kasviesiintymiä. Ennakovalmistelun onnistuessa leikkuujätteen keruun vähentäminen voi jopa vähäisessä määrin lisätä luonnon monimuotoisuutta.

Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö

Leikkuujätteen keruun vähentäminen voi osalla ihmisistä tuntua kaupunkikuvan heikentymisenä. Suurin osa ei todennäköisesti huomaa muutosta aiempaan, koska leikkuujätteen keräämättömyys on lyhytaikainen ja vain hyvin lähietäisyydeltä havaittava muutos.

Jokin muu, mikä?

Ympäristövaikutusten johtopäätökset:

Ympäristövaikutuksiltaan liikenne- ja viheralueiden palvelutasomuutokset ovat todennäköisesti hyvin vähäisiä ja tilapäisiä.

Lisää tarvittavat liitteet (lausunnot, raportit ym.)

Ennakkoarvioinnista vastaava

Päivämäärä

pp.kk.vvvv

18.10.2023

Nimi

Ari Varonen

Anna se sähköpostiosoite minne vaikutusten ennakkoarviointi liitteineen toimitetaan * = on pakollinen kenttä

etunimi.sukunimi@joensuu.fi

ari.varonen@joensuu.fi